

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ב"ה

תיק 297491/29

בבית הדין הרבני האזורי ירושלים

לפני כבוד הדיינים:

הרב יצחק אושינסקי – אב"ד, הרב מאיר קאהן, הרב יעקב מ' שטיינהויז

המבקש: פלוני (ע"י ב"כ עו"ד אמיר שי ועו"ד עמרני יצחק)

נגד

המשיבה: פלונית (ע"י ב"כ עו"ד אלישבע (לילי) הורביץ)

הנדון: תוקפו של צו הגנה שלא הוגבל בזמן

החלטה

בפנינו תיק לצו הגנה.

בשל היעדרות הספרא דדיינא בדיון זה, הפרוטוקול נכתב על ידי בית הדין.

למעשה, חרף החלטות בית הדין מיום כ"ג בסיון תשע"ט (26.6.19) וחרף החלטת בית הדין מיום כ"ד בסיון תשע"ט (27.6.19) הדוחה את בקשת באת כוחה של המשיבה לדחיית הדיון שנקבע לאותו היום, המשיבה לא הופיעה לדיון.

המבקש הופיע בלווי שב"ס, בשל מעצרו.

נזכיר כי בהחלטת בית הדין מיום כ"ד בסיון תשע"ט (27.6.19) לבקשת באת כוח המבקשת לדחיית הדיון בשל "אילווצים אישיים ומשפחתיים", נרשם בין השאר כך:

כמובן שהאמור בהודעת ב"כ המשיבה הנ"ל לאי הופעתה לדיון היום, אין בו כדי להצדיק אי הופעה בנסיבות תיק זה לצו הגנה, שבמהותו הוא דיון בהול, וכל שכן בנסיבות תיק זה האמורות מעלה, ומבחינת בית הדין, הדיון הקבוע להיום לא מבוטל.

ובקשתה לדחיית דיון נדחתה.

נעיר, כי לאחר קיום הדיון, אף נצפתה בקשת המבקשת עצמה (שע"פ החלטת בית הדין מיום כ"ג בסיון תשע"ט (26.6.19) הייתה אמורה להיות מוגשת בתוך 3 שעות לאחר החלטת בית הדין מיום כ"ג בסיון תשע"ט (26.6.19), וזאת אף בשל הבאת המבקש לדיון ע"י שב"ס בשל מעצרו, הבאה המתחילה בדרך כלל בשעות הבוקר המוקדמות (או יום קודם), ובה רשמה כי היא ובאת כוחה לא יכולות להופיע לדיון "מפאת התחייבויות קודמות", וכמובן שאף נימוק זה, אין בו קצה טענה או עילה לאי קיום הדיון החשוב בצו הגנה, וכל שכן כשתגובה/בקשה זו התקבלה באיחור ניכר, לאחר הזמן שהוקצב לה, ויתכן רק בסמיכות לדיון שהתקיים.

הלכך, החליט בית הדין לקיים את הדיון הקבוע, כמועדו, אף במעמד צד אחד.

ונזכיר האמור בהחלטת בית הדין החלטה קודמת מהיום:

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

למעשה, בתוך הדברים, נראה שהצדדים חלוקים באשר לצו הגנה שניתן כנגד התובע בעבר (מיום י"א באלול תשע"ח (22.8.18)), כאשר הוא טוען שצו זה כבר אינו בתוקפו (ראו בקשתו מיום י"ז בסיון תשע"ט (20.6.19)), ונראה שהמשיבה סבורה שהוא כן בתוקפו, אף שתגובתה לבקשתו לא התקבלה עד כה.

משכך, הדיון היום לא יבוטל.

ברם, לאור העובדה כי בהתייחס לבקשת ב"כ המשיבה לשינוי מועד הדיון (בגין נסיעה מתוכננת לחו"ל), בוטל הדיון שהיה קבוע לצדדים ליום 2.7.19, ובית הדין לא משוכנע כי בפועל אכן יוכל לקיים דיון חילופי בנוכחות שני הצדדים, לאור העובדה כי באת כוח המשיבה נוסעת לחו"ל בתחילת השבוע הבא ולאור הודעתה מאמש, כאמור.

ונזכיר, ביום י"ז בסיון תשע"ט (20.6.19) התקבלה בקשת המבקש, לקבוע כי צו ההגנה מיום י"א באלול תשע"ח (22.8.18) אינו בתוקפו, ובהחלטת בית הדין מיום י"ז בסיון תשע"ט (20.6.19) (אותו היום) נרשם:

[...]

משכך, בכל מקרה, בית הדין קובע כי תגובת המשיבה לבקשה זו תהיה מונחת בפני בית הדין עד ליום ראשון 30.6.19 בשעה 11.00 בבוקר, ולא יאוחר מכך.

למעשה, תגובה זו שנדרשה עד ליום ראשון כ"ז בסיון תשע"ט (30.6.19), כבר התקבלה בבית הדין.

בפתח הדיון, בית הדין הבהיר למבקש את האמור בהחלטת בית הדין האמורה מעלה. כן הובהר לו שתגובת המשיבה שהתבקשה במסגרת ההחלטה הנ"ל כבר הומצאה היום, ובית הדין יוכל להוציא החלטתו, לאור בקשתו שבתיק ולאוור תגובת הצד השני שהתקבלה.

טוען המבקש: ביום י"א באלול תשע"ח (22.8.18) ניתנה החלטה על ידי דיין תורן שלא מכיר את התיק, אז הייתה פגרה ולא היה הרכב בתיק, והוא נתן החלטה לפי המלצת הרווחה להרחיק אותי מהאישה ומהילדים. ובסוף ההחלטה הוא כתב שהיא עד להחלטה אחרת. אך ברור שצריכה להיות החלטה אחרת בתוך שבועה ימים. כן נתנה החלטה שימונה הרכב לטפל בתיק, והיה צריך להיות דיון בתוך שבועה ימים. אני עצור על הפרת צו הרחקה שלא קיים. בית המשפט החליט שיש כרסום משמעותי בראיות לגבי הפרת צו הרחקה.

המבקש היה חפץ לשוחח על עילת מעצרו, אך בית הדין הבהיר כי טענות שמעלה לגבי עילת מעצרו ומתי, אינן נוגעות לבית הדין.

ומוסיף המבקש: הגשתי תגובות לגבי יום מעצרי י"ב בניסן תשע"ט (17.4.19) כולל מכתב הרב בן שמעון, שאסר עלי להיכנס לבית שלה, ובית הדין הציע שאאסוף את הילדים מבית האישה ואשיבם שם, אך בגלל הסצנות שלה לא הסכמתי לכך. יום לפני כן, בי"א בניסן תשע"ט (16.4.19) גם הייתי מחוץ לביתה.

המבקש היה חפץ שוב לשוחח על עילת מעצרו, אך בית הדין שב והבהיר כי טענות שמעלה לגבי עילת מעצרו ומתי, אינן מענייניו של בית הדין.

טוען המבקש: כל מסמך הם מביאים לבית המשפט. הם עשו שתי כתבות על בית הדין ובית המשפט ומנסים להפעיל לחץ.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

טוען המבקש: אבקש לדון אף בצו הגנה השני, כפי שנרשם בהחלטת בית הדין שזה ידון היום.

ואכן, בהחלטת בית הדין מיום כ"א בסיון תשע"ט (24.6.19) נרשם:

בקשת האב נקראה.

למעשה, בבקשה זו משנה האב את סיפור הדברים, כאשר בבקשתו המקורית ביקש האב מתן צו הרחקה של החבר של האם [י'] מהבן [ד'] עקב אירוע אלימות הנטען על ידו שבוצע על ידי החבר של האם כנגד הבן הנ"ל, ובסעיף 3 שם כתב כי האם החליטה לסיים את הקשר עם אותו חבר. ברם, עתה משנה את סיפור הדברים, וטוען כי חודש הקשר בין האב לאותו חבר.

למעשה קבוע לצדדים דיון לעוד כשבוע ימים (ליום 2.7.19) כאשר לצו הגנה בין ההורים עצמם, ובית הדין יואיל לעסוק בדיון הנ"ל אף בטענת המבקש האמורות בבקשתו זו, ככל שיבחר להעלות זאת בדיון שיתקיים.

הלכך, ולאור אי הופעת המשיבה לדיון היום בבחירתה וחרף החלטת בית הדין שדחתה את בקשתה לאי הופעה לדיון, בית הדין החליט לדון בכך במעמד צד אחד.

טוען המבקש: ביום 19.5.19 התקשרתי לבית הספר של [ד'] בשעה 11.50 ושוחחתי עמו, והוא אמר שהיה בבית הארחה ולכן לא הגיע ביום ששי לבית ספר, וסיפר שהלך עם אמא ואחותו. וסיפר ש[י'] לא היה. [י'] זה בן זוגה של האמא, ותמהתי שהוא לא בא לחופשה, והבן אמר לי שיש פה ילד נוסף וביקש שהוא יצא. ואז סיפר לי שבשבת בבוקר הוא שיחק במתקנים בבית הארחה, ובן הזוג של האם ביקש ממנו שיפנה את המתקנים, ואז הבן אמר לי ש[י'] תפס אותו בעורף בעצמות, ותלה אותו באוויר ואז השליך אותו לעבר הדשא, והראש והגוף נחבטו בקרקע. ואז נכנסו כולם לחדר, והיא הלמה ב[י'], זרקה עליו חפצים, ו[י'] לקח את הרכב ונסע בשבת. הבן אמר שהוא נסע להציל נפש. במוצאי שבת הבן סיפר שאמא זרקה אותו מהבית. אמרתי לבן שיספר זאת למורה. בקשתי צו לגילוי מסמכים, כל השיחות בשב"ס מוקלטות, הבן סיפר שאם האמא תדע שהוא סיפר היא תשלח אותו לבית סוהר או לפנימייה. חודש הקשר לאחר שבוע וחצי בין [י'] לאם. אני מבקש להרחיק את [י'] מהילדים. הוא בקשר עם הילדים כל הזמן. הבן סיפר לי שהמורה שלו צריכה שאני אספר לה, וסיפרתי לה בטלפון, והיא אמרה שהרווחה משקרות בשם בית הספר. והיא אישרה שהבן סיפר לה הכול.

בית הדין העיר כי בית הדין ישלח זאת לבדיקה הרווחה.

האב מחייך ומגיב: באותו יום הגשתי בקשה לשב"ס להגיש תלונה למשטרה בגין זה, ועד שלשום לא נגבתה ממני תלונה. לפני שבועיים ויום הגיע מפקד בית הסוהר ושם ספרתי לו זאת, והוא אמר שנגבתה תלונה ממני. ואמר שהרווחה אמרו שלא לגבות ממני תלונה. הרווחה עדי תביעה בתיק נגדי.

לשאלת בית הדין באשר לאפשרות למתן צו הגנה הדדי עתידי בינו לבין האישה, מגיב המבקש: אני מוכן לצו הגנה הדדי, אך שלא יעשו בזה שימוש להזיק לי או להזיק לילדים כגון להסדרי שהות ושיחות טלפון.

עד כאן טענות המבקש שהושמעו בדיון כאשר לצו ההגנה שהוצא כנגדו ובאשר לבקשתו למתן צו הגנה כנגד בן זוגה של המשיבה להרחיקו מילדי הצדדים, במעמד צד אחד, לאחר בחירת המשיבה שלא להופיע לדיון.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

דיון והכרעה

המבקש טוען כי בעת מעצרו, צו ההרחקה שהוצא כנגדו כבר לא היה בתוקפו.

וזכיר האמור בהחלטת בית הדין מיום י"א באלול תשע"ח (22.8.18) (צו הגנה שניתן ע"י דין תורן):

בפנינו בקשת המבקשת [ב'] לצו הגנה כנגד המשיב [ר'].

ביום י"א באלול תשע"ח (22/8/2018) התקיים בפנינו דיון במעמד צד המבקשת.

המבקשת הגישה בפנינו מסמכים של וועדת מוגנות מטעם עיריית ירושלים בבקשה למתן צו הגנה בעבור המבקשת וילדיה.

א. בנסיבות אלו ישנה הצדקה לצו הגנה. לפיכך, בהתאם לחוק למניעת אלימות במשפחה התשנ"א-1991, ניתן בזאת צו הגנה ולפיו המשיב [ר'] מנוע מלהתקרב למבקשת, לביתה ולרדיוס של 500 מטר ממקום מגוריה, או לכל מקום אחר בו היא נמצאת וכן לילדיה.

ב. כמו כן מנוע מלהתקרב לבית הספר [...] וכן לגן [...].

ג. תוקף צו זה ניתן עד להחלטה אחרת של בית הדין.

ד. יש לשלוח צו זה לשב"ס.

לטענת המבקש בבקשתו שהוגשה לבית הדין ביום י"ז בסיון תשע"ט (20.6.19), צו זה פקע לאחר תום הזמן שהוקצב בחוק מניעת אלימות במשפחה לתוקפו, וצו ההגנה לא הוארך, כך שלשיטתו, הצו לא היה בתוקפו ביום בו נעצר המבקש, ביום י"ב בניסן תשע"ט (17.4.19), כשמונה חודשים לאחר מתן הצו.

ואמנם, המשיבה בחרה שלא להופיע לדיון שהתקיים, ברם, את תגובתה לבקשת המבקש מיום י"ז בסיון תשע"ט (20.6.19) (ולהחלטת בית דין מאותו יום לקבלת תגובתה בתוך 7 ימים) היא המציאה בתום המועד המוקצב לתגובתה, וכך פתחה שם בכותרת בקשתה: "הנידון: תגובה בעניין צו הגנה על החלטת בית הדין מיום י"ז בסיון תשע"ט (20.6.19) וכו'", ובתגובתה שם ציינה להחלטת בית הדין מיום ט"ז בסיון תשע"ט (19.6.19) כי צו ההגנה שניתן ביום י"א באלול תשע"ח (22.8.18) תלוי ועומד כנגד האב והוא בר תוקף. כן טענה באשר למסוכנות המבקש, ופירטה מספר אינדיקציות המוכיחות לשיטתה את אלימות המבקש, ולטענתה, מסוכנותו גוברת על חרותו ובשל חשש לסכנת חיים לאם וילדיה. משכך אף בקשה זימון אנשי מקצוע לדיון בטרם מתן החלטה, ופירטה את זהות הגורמים לשיטתה יש לזמן לדיון.

ברם, אף שהמשיבה כורכת בתגובתה את צו ההגנה שניתן בעבר, לבקשתה לצו עתידי להרחקה, אך למעשה אלו שני נושאים שונים.

ראשית, יש לקבוע האם צו ההגנה מיום י"א באלול תשע"ח (22.8.18) הינו בתוקפו עד עצם היום הזה או לא. וסוגיה נוספת ונפרדת הינה, בקשת המבקשת לקבוע כי המבקש הינו מסוכן, ומשכך יש להאריך את הצו הקודם ככל שהוא בתוקף, או לחילופין להוציא צו הגנה עדכני כנגדו כדי להגן על המשיבה, לשיטתה.

במסגרת החלטה זו, ולאחר בחינת עמדת שני הצדדים, בית הדין יעסוק בעניין תוקפו של צו ההגנה מיום י"א באלול תשע"ח (22.8.18) אך נכתוב תחילה מספר מילים לגבי צו ההגנה עתידי.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

באשר לצו הגנה עתידי

באשר לצו הגנה עתידי, וככל שייקבע שצו ההגנה הישן בטל, בית הדין אינו רואה צורך להכריע בכך עתה, שהרי המבקש עצור כעת. בנוסף, לאור האמור להלן, שהמבקש מסכים להטלת צו הגנה הדדי בין המבקש למשיבה, בית הדין פונה לקבלת תגובת המשיבה בתוך 5 ימים, האם היא מסכימה למתן צו הגנה הדדי בין שני הצדדים (שהרי הם גרושים, ואין צורך לכל קשר ביניהם), ובכך יתייתר אף דיון באשר לכך, וכך תתייתר בקשתה לזימון כל המומחים המצוינים בבקשתה. כמובן שצו הגנה הדדי, לא יגרום להרחקת המבקש מהילדים, וראו האמור להלן באשר לכך.

באשר להרחקת המבקש מהילדים; בשלב זה אף סוגיה זו לא רלוונטית לאור מעצרו של המבקש, ואף לא רלוונטית לאור העובדה שבשלב זה, ולאור חו"ד ד"ר וייל, לא נקבעו עדיין למבקש הסדרי שהות עם הילדים.

באשר לכך, מבוקש שכל אחד מהצדדים יביע עמדתו בתוך 7 ימים במקביל, האם לשיטתו יש לקבל את המלצת ד"ר וייל להסדרי שהות רק בפיקוח מרכז הקשר, או שמא יש לדחות המלצתו (אף אם הם כבר התייחסו לכך בעבר במסגרת תגובה זו או אחרת). תגובת כל אחד מהצדדים לא תעלה על 3 עמודים בגודל אות גופן המקובל. לאחר קבלת תגובת שני הצדדים, בית הדין ישקול האם יש מקום לקביעת דיון נוסף, או שמא ניתן להכריע בכך אף ללא קיום דיון.

באשר לצו ההגנה מיום י"א באלול תשע"ח (22.8.18)

ובכך, באשר לתוקפו של צו ההגנה מיום י"א באלול תשע"ח (22.8.18); למעשה, השאלה העולה לדיון היא, האם צו הגנה שהוצא מכוח חוק למניעת אלימות במשפחה מוגבל בזמן, והאם תוקפו של צו הגנה פוקע מאליו בתום הזמן הנקוב בחוק.

מכוח חוק למניעת אלימות במשפחה, תשנ"א-1991 (להלן: החוק), יכול אדם לבקש צו הגנה נגד בן משפחתו (כהגדרתו בחוק) האלים כלפיו, כאשר תוקפו של הצו לא יעלה על שלושה חודשים. בהתאם לסעיף 5(א) לחוק, בית המשפט או בית הדין הדתי, לגבי צדדים שבענינם הוא מוסמך לדון, רשאי להאריך את תוקפו של הצו לתקופה של עד שישה חודשים, ובמקרים מיוחדים להאריכו לתקופה כוללת שלא תעלה על שנה אחת, ומנימוקים מיוחדים אף להאריך את תוקפו של צו הגנה לתקופה כוללת שלא תעלה על שנה אחת נוספת לכל היותר, וזה לשון סעיף החוק:

"5(א) תקפו של צו הגנה לא יעלה על שלושה חדשים; בית המשפט רשאי להאריך את תקפו של הצו מפעם לפעם, ובלבד שהתקופה הכוללת לא תעלה על ששה חדשים; ואולם, מנימוקים מיוחדים שיפורטו בהחלטתו, רשאי הוא להאריך את תוקפו של הצו לתקופה כוללת שלא תעלה על שנה אחת, וכן, מנימוקים מיוחדים כאמור, רשאי בית המשפט להאריך את תוקפו של צו הגנה לתקופה כוללת שלא תעלה על שנה אחת נוספת."

בשל הבעייתיות שהתעוררה במקרי אלימות קשים ומתמשכים, כאשר הצו פקע ובן המשפחה הנפגע עומד בפני קושי של פנייה חוזרת לערכאות, נדרש המחוקק לבצע שלשה שינויים בתקופת תוקף צו ההגנה והגבלתו (תיקון מס' 3 (תשנ"ח-1997) תיקון מס' 5 (תשס"א-2000) תיקון מס' 15 (תשע"ד-2014)).

הטעמים שעמדו לנגד המחוקק בשלושת תיקונים אלו – הביאו בסופו של דבר להארכת תוקפו של הצו משלושה חודשים ועד לשנתיים ימים (ראה הצעת חוק הארכת תוקף צו הגנה וצו

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

למניעת הטרדה מאיימת (תיקוני חקיקה), התשע"ג–2013, הוגשה ליו"ר הכנסת והסגנים והונחה על שולחן הכנסת ביום ב' בתמוז תשע"ג – 10.6.13).

נציין כי פניה חוזרת לערכאה השיפוטית, הצריכה את הנפגע להתמודדות מחודשת עם הליך משפטי הדורש משאבים וכוחות נפשיים, שספק אם קיימים בו, במצבו. כמו כן, בפרק זמן זה שבין פקיעת הצו הישן לבין הוצאת צו חדש הנפגע נטול הגנה שיכולה לסייע לו ועלול לעמוד בפני סכנה ממשית לחייו, לביטחו או לשלומו.

זאת ועוד, הרציונל בהרחקת בן המשפחה האלים הוא לנסות להפיג את המתחים ולכונן סביבה ביתית שקטה ושלווה שתאפשר לבן המשפחה להשתקם ולגבש המשך דרך פעולה. המציאות הראתה שבמקרים רבים, כדי להגשים מטרה זו, דרוש פרק זמן ארוך יותר מפרק הזמן המקסימאלי שהיה קבוע בחוק טרם תיקונו. בשל כך, תוקן החוק ולשונו היום כמצוין לעיל.

מאידך, בשל העובדה שמדובר בסעד חריג הפוגע בזכויותיו של המורחק (כמו חופש התנועה, זכות הקניין, הזכות לחירות ולאוטונומיה), וכדי לאזן בין הקושי של הנפגע הצריך לפנות שוב לערכאה המתאימה, לבין הפגיעה בזכויות המורחק, תוקפו של הצו הינו מוגבל בזמן (כמצוין בסעיף 5(א) לחוק) אך ניתן להאריך אותו בהתאם לנסיבות.

נכון להיום, ניתן לקבל צו הגנה במעמד צד אחד, אך יש לקיים דיון נוסף בנוכחות שני הצדדים בהקדם האפשרי ולא יאוחר משבעה ימים מרגע הוצאתו (סעיף 4 לחוק). הצו ניתן לתקופה מרבית של שלושה חודשים אך ניתן להאריך אותו במקרים מסוימים כדלהלן:

1. תוקפו המרבי של צו הגנה בתקופה הראשונה במידה ומוגשת בקשה ראשונה למתן צו הגנה לא יעלה על שלושה חדשים.
2. הארכה ראשונה – בתום התקופה הראשונה ניתן להאריך את תוקפו של הצו מפעם לפעם, עד לתקופה כוללת של שישה חודשים.
3. הארכה שנייה – בתום שישה חודשים ניתן להאריך את הצו לתקופה כוללת של עד שנה מנימוקים מיוחדים שיפורטו בהחלטה.
4. הארכה שלישית בתום תקופה של שנה, מנימוקים מיוחדים, ניתן להאריך את תוקפו של צו הגנה לתקופה כוללת שלא תעלה על שנה אחת נוספת.

לאור האמור לעיל, ניתן להאריך את תוקפו של הצו למשך תקופה כוללת של שנתיים, לכל היותר, כאשר בסמוך למועד סיום כל תקופה ותקופה של הצו, תוגש בקשה להארכה, ובית המשפט או בית הדין יבחן האם לפני הנסיבות הקיימות יש צורך להאריך את הצו.

על כוונת המחוקק להגביל את תוקפו של צו ההגנה בהתאם למדרג המפורט בסעיפי החוק אנו למדים מהנאמר בפסיקה, בין היתר, אף במקרה שניתן תוקף של החלטה להסכמת באי כוח הצדדים בהטלת הצו, למרות שלא הגבילו את תוקפו:

"אמנם, ההחלטה שנתנה תוקף של החלטה שיפוטית להסכמות הצדדים איננה מוגבלת בזמן, שכן גם באי כוח הצדדים לא הגבילו במפורש את תוקף ההסכמה ביניהם, אך מאחר וההחלטה ניתנה במסגרת בקשה בהולה שהגישה האישה למתן צו הגנה וב"כ הצדדים התייחסו בטיעוניהם, שקדמו להסכמה שאליה הגיעו ביניהם, להליך כהליך של צו הגנה שתוקפו מוגבל ל- 3 חודשים, יש לפרש, ולו מחמת הספק, את החלטה ככת תוקף לתקופה של שלושה חודשים בלבד, שחלפו זה מכבר בטרם האירועים נושא הכרעת הדין. (ראו עפ (מרכז) 5263-10-08 יצחק זורלה נ' מדינת ישראל (פורסם בנבו, 17.12.2008)."

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

כך גם ניתן ללמוד מהאמור ברע"א 2327/11 פלוני נ' פלוני (פורסם בנבו, 28.4.2011):

"זאת ועוד, סעיף 6 לחוק קובע כי תוקפו של צו הניתן מכוח החוק האמור יהיה למשך שישה חודשים. משפקע הצו ומאחר שלא ניתנה במועד החלטה שיפוטית המאריכה את תוקפו, ברי כי לא ניתן להתגבר על מגבלת זמנים מפורשת זו באמצעות הסמכות הטבועה, במיוחד משום שמדובר בסמכות שיורית. קביעתו המפורשת של המחוקק באשר למגבלת הזמנים לתוקפו של צו כאמור כמזה כשלילת האפשרות כי בית המשפט יחיל את סמכותו הטבועה לשם "החייאתו" של צו שפקע מכוח אותה מגבלת זמנים."

על אף שבמסגרת פסק הדין בבר"ע, בית המשפט העליון עסק בנוגע לחוק למניעת הטרדה מאיימת, הדברים נכונים ויפים גם לענייננו, כאשר מדובר בחוק למניעת אלימות במשפחה, שכן הרציונליים של חוקים אלו שווים וזהים.

מהאמור עולה, כי תוקפו של צו הניתן מכוח החוק יהיה מוגבל לתקופה ולפרק הזמן הקבוע בחוק, ולא מעבר לו (שלושה חודשים), אלא אם כן בית הדין האריך את תקפו של הצו מפעם לפעם, לתקופות נוספות, בכפוף לתנאים ודרישות הוראת סעיף 5(א) לחוק.

כמו כן, ראו דבריו היפים לעניין זה של ביה"ד הגדול (הרבנים: הישריק, עמוס ושינדלר) בפסק דינו מיום י' באב תשע"ח (22.6.2018), בתיק מספר: 1163393/1, תחת הכותרת: "המגבלות על הוצאת הצו הקבועות בחוק והנגזרות מפגיעתו בממונו, בכבודו ובחירותו של אדם", וכי המצוטט להלן:

"כך נבין היטב את המגבלות החמורות ואת התנאים שהציב החוק בדרך להוצאת צו הגנה. נציין את העיקריים שבהם.

[...]

כלומר: הצו חייב להיות מוגבל בזמן, אין מושג של צו ללא הגבלה מתוחמת בזמן קצוב. עוד עולה כי אין אפשרות להוציא צו שיחול מראש על תקופה של יותר משלושה חודשים. גם ההארכה במצטבר עד שנה בנויה על החלטות של שלושה חודשים שניתנו בזו אחר זו. ברור ואין צריך לומר כי כל הארכה של שלושה חודשים חייבת בדיון במעמד שני הצדדים. לשם כך קצב החוק את תוקפם של צווי הגנה ותיחם אותם בזמן."

נוסיף כי המטרה העומדת בבסיס החוק למניעת אלימות במשפחה היא:

"מטרתו המוצהרת של החוק למניעת אלימות במשפחה, תשנ"א-1991, הינה ליתן סעד מידי לבני משפחה הנפגעים על ידי בני משפחתם. לשם השגת מטרה נעלה זו, נתן המחוקק בידי הקורבן לאלימות במשפחה כלי מהיר להתערבות מידית של המערכת המשפטית, ויצר הליך הפטור מאגרת משפט ושאינו מחייב ייצוג על ידי עורך דין באופן המאפשר נקיטה בהליך ללא כל עלות כספית". (בפסק דיני בעניין תמ"ש 1880/04 ר.פ.ש נ' ג.ש. (פורסם בנבו, 17.1.05))

לפיכך, הלכה פסוקה היא כי אין לאפשר שימוש בצו הגנה או צו למניעת הטרדה מאיימת כדי להשיג מטרת זרות לאלה המונחות ביסודות החוק. מתן צו הגנה הינו אמצעי דרסטי וחרیف, ויש להרתיע מתדיינים בל ישתמשו בכלי זה שלא לצורך. (ראה לעניין זה גם תמ"ש (משפחה כ"ס) 28132/02 פלוני נ' פלוני, (פורסם בנבו, 7.9.04); תמ"ש (משפחה קר) 50123-03-11 ל.ס נ' ל.א, (פורסם בנבו, 23.6.11)).

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

עם זאת, על הערכאה השיפוטית לעמוד על המשמר כל אימת שמועלית טענה של הורה להתעללות או אלימות של אחד ההורים בילד המשותף, וזאת לצורך הגנה על קטינים. עם זאת, בד בבד נדרשת הערכאה השיפוטית לנקוט משנה זהירות שעה שמוגשת בפניה בקשה בה נטען לאלימות אחד ההורים כנגד ילדו הקטין, שמא אין המדובר אלא בעלילה שנרקחה כנגדו, וכן נדרשת הערכאה השיפוטית להגן על זכויותיו של הקטין לקשר עם ההורה המואשם באלימות ולזכויות אותו הורה לקשר עם הילד. (ראה והשווה הט (ראשל"צ) 56508-12-12 האם נ' האב, פורסם בנבו, 3.1.2013)

במקרים מיוחדים, על הערכאה השיפוטית לבחון ולהשתכנע האם המבקשת ביקשה לעשות שימוש לרעה **בחוק למניעת אלימות במשפחה** כמסלול עוקף להחלטות שניתנו בעניין הסדרי הראייה, לצורך השגת יתרונות בלתי הוגנים בעניינים שאינם קשורים לחוק, כאשר כל מטרתה להפריד האב מילדיו ולפגוע באיכות מפגשיו עם הילדים, ע"י הכנסתם למרכז קשר ולפיקוח וכדו'.

יפים לעניין זה הדברים שאמר כב' השופט דרורי בת"א (מחוזי יר') 3248/01 פלוני נ' אלמוני, (פורסם בנבו, 11.9.05):

"יש לזכור כי צו הגנה, על פי חוק למניעת אלימות במשפחה, הוא אמצעי דרסטי וחרף, המאפשר - במקרים רבים - מתן צו במעמד צד אחד, המשנה בבת אחת את אורח חייו ושלוותו של המשיב. כידוע, בתי המשפט לענייני משפחה, נותנים משקל רב לבקשות למתן צו הגנה. מבחינה פרקטית, השופטים בבתי משפט אלה, על אף העומס הרב המוטל עליהם, מפסיקים דיונים, אפילו באמצע הוכחות ושמיעת עדים, ושומעים את המבקש לקבל צו הגנה, ביום בו מגיש הוא את בקשתו, וזאת כדי למנוע כל חשש של פגיעה פיזית ושל אלימות כלפי בני משפחה. לא רק המערכת המשפטית מופעלת במהירות, כאשר מוגשות בקשות לצו הגנה, אלא גם המערכות הנלוות: במקרים רבים, ניתן צו לפיו יש להגיש תסקיר פקיד סעד באופן דחוף, ובחלק מן המקרים מופעלת יחידת הסיוע. מן הראוי, כי עורכי הדין והמתדיינים בבתי המשפט למשפחה לא יעשו שימוש מופרז וכמעט כלאחר יד בבקשות למתן צו הגנה, שכן יש חשש שריבוי בקשות חסרות בסיס יביא לכך, כמאמר סיפור העם הידוע, כי כאשר יקרא הרועה "זאב זאב" לא יאמינו לו, לאור לקחי העבר" (פיסקה 32 לפסק הדין).

הדברים נאמרו ביחס להרחקת אדם מביתו, אולם ההיגיון העומד מאחוריהם יפה כמוכן אף לעניין הרחקת אדם מילדיו הקטינים.

על הערכאה השיפוטית לעמוד על המשמר כל אימת שמועלית טענה של הורה להתעללות או אלימות של אחד ההורים בילד המשותף, וזאת לצורך הגנה על קטינים. עם זאת, בד בבד נדרש בית המשפט לנקוט משנה זהירות שעה שמוגשת בפניה בקשה בה נטען לאלימות אחד ההורים כנגד ילדו הקטין, שמא אין המדובר אלא בעלילה שנרקחה כנגדו, וכן נדרש בית המשפט להגן על זכויותיו של הקטין לקשר עם ההורה המואשם באלימות ולזכויות אותו הורה לקשר עם הילד (**ה"ט (משפחה טב')** 27474-01-11 א.ש. נ' מ.ס., (פורסם בנבו, 22.3.11, פסקאות 13-17 לפסק הדין; ר' לעניין זה גם **ה"ט (משפחה יר')** 49375-02-12 פלונית נ' פלוני, (פורסם בנבו, 5.7.12).

לאור האמור לעיל, אין ספק כי צו הגנה לא יוכל להיות בר תוקף לאחר הזמן המוגדר בחוק לתוקפו. אף לשון החוק היא: "תקפו של צו הגנה לא יעלה על שלושה חדשים", כאשר משמעות הלשון "תוקפו.." היא, שלאחר פרק זמן זה, אין תוקף לצו ההגנה, והוא בטל מאליו. ומכיוון שבחוק למניעת אלימות במשפחה המתואר מעלה, מוגבל תוקפו של הצו למשך שלשה

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

חודשים, אזי ברור כי בתום תקופה זו, צו ההגנה פוקע מאליו, ככל שלא הוארך על ידי ערכאה שיפוטית, ובנסיבות דנן הוא לא הוארך.

יצוין, כי אף שבצו ההגנה מיום י"א באלול תשע"ח (22.8.18) נרשם כי "תוקף צו זה ניתן עד להחלטה אחרת של בית הדין", והיה מקום להבין כי תוקפו הוא עד להחלטה פוזיטיבית לביטולו, ואולם ראשית, אין סמכות לכל ערכאה שיפוטית להרחיק אדם בצו הגנה מעבר לתקופה הראשונה המוקצבת בחוק למניעת אלימות במשפחה, קרי – שלשה חודשים, וממילא, לאחר פרק זמן זה, הצו בטל מאליו. ושנית, ברור שהחלטה זו לא באה לנגוד את החוק, ומשכך, פרשנותה היא, שבמידה ובתוך התקופה הקצובה בחוק, קרי – שלשה חודשים, תינתן החלטה אחרת המבטלת החלטה זו, אזי החלטה זו לא תהא בתוקפה. אך ברור שלאחר התקופה המוקצבת בחוק, צו ההנה פוקע מאליו.

להצדקת הנחה זו, ראו החלטה נוספת שנתנה ע"י אותו דיין תורן, מיום י"א באלול תשע"ח (22.8.18), שנתנה עוד באותו יום, לאחר החלטתו למתן צו הגנה, ושם כתב כך:

ישבתי היום כדיין תורן בבקשת האישה למתן צו הגנה.

פונים להנהלת בתי הדין לקבוע הרכב בתיקים אלו, מאחר והתברר שאין כיום הרכב קבוע המטפל בתיקים אלו, לאחר קביעת ההרכב יש לקבוע דיון.

כך שאף הדיין נותן הצו הבין שיש צורך לקיום דיון בתיק זה, והוא לא הסתפק בהרחקה שהוציא בהחלטתו הקודמת.

משכך, בית הדין קובע כי צו ההגנה שניתן במעמד צו אחד מיום י"א באלול תשע"ח (22.8.18), שהרחיק את המבקש [ר'] מאשתו [ב'] ומילדי הצדדים, פקע מאליו שלשה חודשים לאחר הוצאתו, ומיד לאחר תקופה זו, היינו מיום י"ד בכסלו תשע"ט (22.11.18), הוא אינו בתוקפו.

בהתאם לסמכותו של בית הדין, בית הדין קובע כי החלטה זו מבטלת כל החלטה אחרת שנתנה בתיק באשר לתוקפו של צו ההגנה מיום י"א באלול תשע"ח (22.8.18).

צו הגנה כנגד בן זוגה של המשיבה

במסגרת פרק זה, יובאו בשנית טענות המבקש בעניין זה במסגרת הדיון שהתקיים.

טוען המבקש: אבקש לדון אף בצו הגנה השני, כפי שנרשם בהחלטת בית הדין שזה ידון היום.

ואכן, בהחלטת בית הדין מיום כ"א בתמוז תשע"ט (24.6.19) נרשם:

בקשת האב נקראה.

למעשה, בבקשה זו משנה האב את סיפור הדברים, כאשר בבקשתו המקורית ביקש האב מתן צו הרחקה של החבר של האם [י'] מהבן [ד'] עקב אירוע אלימות הנטען על ידו שבוצע ע"י החבר של האם כנגד הבן הנ"ל, ובסעיף 3 שם כתב כי האם החליטה לסיים את הקשר עם אותו חבר. ברם, עתה משנה ; ; את סיפור הדברים, וטוען כי חודש הקשר בין האב לאותו חבר.

למעשה קבוע לצדדים דיון לכעוד כשבוע ימים (ליום 2.7.19) באשר לצו הגנה בין ההורים עצמם, ובית הדין יואיל לעסוק בדיון הנ"ל אף בטענת המבקש האמורות בבקשתו זו, ככל שיבחר להעלות זאת בדיון שיתקיים.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

הלכך, ולאור אי הופעת המשיבה לדיון היום בבחירתה וחרף החלטת בית הדין שדחתה את בקשתה לאי הופעה לדיון, בית הדין החליט לדון בכך במעמד צד אחד.

טוען המבקש: ביום 19.5.19 התקשרתי לבית הספר של [ד'] בשעה 11.50 ושוחחתי עמו, והוא אמר שהיה בבית הארחה ולכן לא הגיע ביום ששי לבית ספר, וסיפר שהלך עם אמא ואחותו. וסיפר ש[י'] לא היה. [י'] זה בן זוגה של האמא, ותמהתי שהוא לא בא לחופשה, והבן אמר לי שיש פה ילד נוסף וביקש שהוא יצא. ואז סיפר לי שבשבת בבוקר הוא שיחק במתקנים בבית הארחה, ובין הזוג של האם ביקש ממנו שיפנה את המתקנים, ואז הבן אמר לי ש[י'] תפס אותו בערוף בעצמות, ותלה אותו באוויר ואז השליך אותו לעבר הדשא, והראש והגוף נחבטו בקרקע. ואז נכנסו כולם לחדר, והיא הלמה ב[י'], זרקה עליו חפצים, ו[י'] לקח את הרכב ונסע בשבת. הבן אמר שהוא נסע להציל נפש. במוצאי שבת הבן סיפר שאמא זרקה אותו מהבית. אמרתי לבן שישפר זאת למורה. בקשתי צו לגילוי מסמכים, כל השיחות בשב"ס מוקלטות, הבן סיפר שאם האמא תדע שהוא סיפר היא תשלח אותו לבית סוהר או לפנימייה. חודש הקשר לאחר שבוע וחצי בין [י'] לאם. אני מבקש להרחיק את [י'] מהילדים. הוא בקשר עם הילדים כל הזמן. הבן סיפר לי שהמורה שלו צריכה שאני אספר לה, וסיפרתי לה בטלפון, והיא אמרה שהרווחה משקרות בשם בית הספר. והיא אשרה שהבן סיפר לה הכל.

בית הדין העיר כי בית הדין ישלח זאת לבדיקה הרווחה.

האב מחייך ומגיב: באותו יום הגשתי בקשה לשב"ס להגיש תלונה למשטרה בגין זה, ועד שלשום לא נגבתה ממני תלונה. לפני שבועיים ויום הגיע מפקד בית הסוהר ושם ספרתי לו זאת, והוא אמר שנגבתה תלונה ממני. ואמר שהרווחה אמרו שלא לגבות ממנו תלונה. הרווחה עדי תביעה בתיק נגדי.

לשאלת בית הדין באשר לאפשרות למתן צו הגנה הדדי עתידי בינו לבין האישה, מגיב המבקש: אני מוכן לצו הגנה הדדי, אך שלא יעשו בזה שימוש להזיק לי או להזיק לילדים כגון להסדרי שהות ושיחות טלפון.

עד כאן טענות המבקש באשר לצו הגנה כנגד בן זוגה של המשיבה מילדי הצדדים, שהושמעו במעמד צד אחד בגין בחירתה של המשיבה שלא להופיע לדיון.

ובכן, טענות המבקש נשמעות חמורות, ככל שהן נכונות. לטענתו, התקיים אירוע אלימות קשה מצד בן זוגה של האם כנגד אחד מילדי הצדדים.

למעשה, בהתאם לחוק למניעת אלימות במשפחה, בית הדין הרבני מוסמך להוציא צו הגנה אף כנגד בן זוג של הורה.

באשר לכך, בית הדין ינקוט בכמה צעדים מקבילים כדלהלן:

א. בית הדין פונה לשירותי הרווחה למתן תסקיר בהול באשר לטענות האב לאירוע האלימות הנטען מצד בן זוגה של האם כנגד אחד מילדי הצדדים.

ב. מצופה כי גורמי הרווחה ישוחחו אף עם הבן [ד'], שלטענת האב, כלפיו הופעלה האלימות, ומבוקש כי בתסקיר הבהול שיוגש לבית הדין, יתואר האירוע אף מזווית מבטו של הילד [ד'].

ג. במקביל, תוגש תגובת האם ובן זוגה [י'] לטענות האב, וזאת בתוך 7 ימים.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ד. לאור תגובות הצדדים שיוגשו ולאור תסקיר הרווחה שיוגש, בית הדין ישקול האם לפתוח בהליך פניה למשטרת ישראל לשם חקירת ובחינת תלונת האב באשר לאלימות המתוארת.

החלטה זו באשר לפנייה לשירותי הרווחה לקבלת תסקיר בהול, תוצא כהחלטה נפרדת, מטעמים מובנים.

בשולי הדברים נעיר – בתוך דבריו בדיון, טען המבקש "הם עשו שתי כתבות על בית הדין ובית המשפט ומנסים להפעיל לחץ".

למעשה, אין ספק כי ניסיון להפעלת לחץ על מערכת משפט ממלכתית באמצעות כתבות תקשורת, הינו מעשה חמור, ככל שאכן אירע.

למען האמת, בית הדין אינו מצוי במדיה התקשורתית, ברם, אכן הובא לידיעתנו כי לפני כעשרה ימים (ביום 17.6.19), התפרסמה כתבה באתר התקשורת YNET, תחת הכותרת "בית הדין טעה – הגבר האלים עלול להשתחרר: 'אני הנרצחת הבאה'", כאשר בתוך כתבה זו הובאו ציטוטים מדברי המשיבה עצמה ומדברי באת כוחה עו"ד הורביץ גץ, כפי שרשום כתבה שם.

משכך, ולאור טענת המבקש באשר לניסיון להפעלת לחץ ולאור התפתחות התיק, בית הדין ישקול צעדיו האם לפנות למשטרת ישראל, לבחון האם יש מקום לפתוח בחקירה פלילית בגין חשש לניסיון להטיית משפט באמצעות פרסום כתבות במדיה התקשורתית.

ניתן לפרסם לאחר השמטת פרטים מזהים.

ניתן ביום כ"ז בסיון התשע"ט (30/06/2019).

הרב יצחק אושינסקי – אב"ד, הרב מאיר קאהן, הרב יעקב מ' שטיינהויז

עותק זה עשוי להכיל שינויי ותיקוני עריכה